

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-21>

УДК 338, 658.3

МАТЮХ Сергій

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0001-9899-109X>matuh@khmnu.edu.ua**КОРБУТ Сергій**

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0009-0008-3731-1423>sergey.korbut18@gmail.com**ГАЙДУК Олена**

Хмельницький національний університет

ehayduk1982@gmail.com**РУДНІЧЕНКО Євгеній**

Хмельницький національний університет

<https://orcid.org/0000-0002-9407-2026>e-mail: e.m.rudnichenko@gmail.com

КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

У статті розглянуто роль кадрового забезпечення в системі економічної безпеки підприємства, підкреслено його значення для захисту бізнесу від різноманітних загроз і ризиків. Проаналізовано основні складові системи економічної безпеки, наголошуючи на взаємодії кадрового забезпечення з іншими елементами, що формують цілісну систему управління безпекою. Особливу увагу приділено кадровій політиці, як стратегічному напрямку управління персоналом, що визначає основні принципи та підходи до роботи з кадрами, а також факторам, що впливають на її формування.

У статті описується модель кадрового забезпечення, що включає основні складові, такі як мета, завдання, функції та принципи управління персоналом для забезпечення економічної безпеки. Представлено функції кадрового забезпечення, серед яких: оцінка кадрових ризиків, формування кадрової стратегії, контроль за співробітниками, навчання з питань безпеки, мотивація персоналу, розслідування конфліктів, управління конфіденційною інформацією, моніторинг психологічного стану працівників. Зазначено, що ефективне кадрове забезпечення сприяє зниженню ризиків, пов'язаних із людським фактором, і є важливим елементом для забезпечення стабільності та безпеки підприємства. Стаття підкреслює важливість взаємозв'язку кадрового забезпечення та кадрової політики для досягнення стратегічних цілей підприємства та збереження його конкурентоспроможності.

Ключові слова: безпека, економічна безпека підприємства, система економічної безпеки, кадрове забезпечення, кадрова політика.

MATIUKH Serhii, KORBUT Sergiy, HAYDUK Olena, RUDNICHENKO Yevhenii

Khmelnytskyi National University

PERSONNEL SUPPORT FOR THE SOCIO-ECONOMIC SECURITY OF AN ENTERPRISE

The article examines the role of personnel support in the economic security system of an enterprise, emphasizing its importance in protecting businesses from various threats and risks. The main components of the economic security system are analyzed, highlighting the interaction of personnel support with other elements that form a comprehensive security management system. Particular attention is paid to personnel policy as a strategic direction of human resource management, defining the key principles and approaches to working with employees, as well as the factors influencing its formation.

The article presents a personnel support model that includes key components such as goals, tasks, functions, and principles of personnel management to ensure economic security. The functions of personnel support are outlined, including risk assessment, personnel strategy development, employee supervision, security training, staff motivation, conflict investigation, confidential information management, and psychological state monitoring.

It is noted that effective personnel support helps to reduce risks associated with the human factor and is a crucial element in ensuring enterprise stability and security. The article emphasizes the importance of the interconnection between personnel support and personnel policy in achieving the strategic goals of an enterprise and maintaining its competitiveness.

Keywords: security, economic security of an enterprise, economic security system, personnel support, personnel policy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Кадрове забезпечення є основним компонентом системи економічної безпеки підприємства. В умовах постійних змін в економіці, впливу цифрових технологій, зростання конкуренції, а також ризиків, що пов'язані із людським фактором, питання управління кадрами набуває критичної важливості. Людський капітал сприяє як підвищенню безпеки підприємства, так і може стати джерелом внутрішніх загроз, зокрема шахрайства, конфліктів інтересів, витоку конфіденційної інформації тощо. Актуальність теми досліджена зумовлена потребою підприємств створювати системи захисту власних активів, серед яких персонал займає ключову роль.

В контексті загроз з боку середовища функціонування підприємства, зокрема пов'язаних із економічною нестабільністю, змінами в законодавстві, цифровими загрозами важливо враховувати кадровий потенціал та постійно підвищувати кваліфікацію працівників. Питання кадрового забезпечення економічної безпеки стосується не лише підбору та навчання кадрів, але й формування корпоративної культури, що сприяє захисту організації.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Розвиток наукових досліджень у сфері кадрового забезпечення економічної безпеки підприємств є предметом вивчення багатьох українських та зарубіжних науковців. Серед них варто виокремити таких авторів, як Барановський О. [1], Варналій З. [2], Васильців Т. [3], Гавловська Н. [4], Камлик М. [6], Ковальов Д. [7], Козаченко Г. [5], Рудніченко Є. [8] та інші.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Попри значний науковий інтерес, деякі аспекти кадрового забезпечення системи економічної безпеки залишаються недостатньо висвітленими, зокрема питання ідентифікації та управління кадровими ризиками, формування і підтримка надійної кадрової політики, а також, інтеграція кадрової політики та забезпечення її відповідності загальній системі економічної безпеки підприємства.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є дослідження та розробка рекомендацій щодо кадрового забезпечення системи економічної безпеки підприємств, яке включає: виявлення ролі кадрового потенціалу як фактору стабільності підприємства; розробку моделі кадрового забезпечення для забезпечення економічної безпеки на підприємствах; аналіз впливу кадрової політики на економічну безпеку підприємства в умовах постійних змін в зовнішньому середовищі.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Система економічної безпеки підприємства виконує важливу роль у захисті бізнесу від різноманітних загроз і ризиків, що можуть негативно вплинути на його стабільність, фінансовий стан і конкурентоспроможність [9, 10, 11]. Забезпечення економічної безпеки на підприємстві реалізується за рахунок взаємодії певних складових системи, кожна з яких виконує важливу роль у захисті суб'єкта господарювання від зовнішніх і внутрішніх загроз. Взаємодія складових економічної безпеки підприємства створює цілісну систему управління нею. Систему економічної безпеки підприємства представлено на рис. 1

Рис. 1. Складові системи економічної безпеки підприємства

Кадрове забезпечення відіграє ключову роль у системі економічної безпеки підприємства, адже людський капітал є найважливішим ресурсом, який сприяє збереженню стабільності всіх складових економічної

безпеки, а також є джерелом ризиків для суб'єктів господарювання. Кадрове забезпечення – це процес управління персоналом на підприємстві, який включає планування, підбір, навчання, розвиток, мотивацію та контроль за кадрами для досягнення стратегічних цілей підприємства.

Модель кадрового забезпечення системи економічної безпеки підприємства представлена на рис. 2. Наведена модель включає певні складові, зокрема мету, завдання, принципи, суб'єкти, об'єкти та функції кадрового забезпечення системи економічної безпеки підприємства.

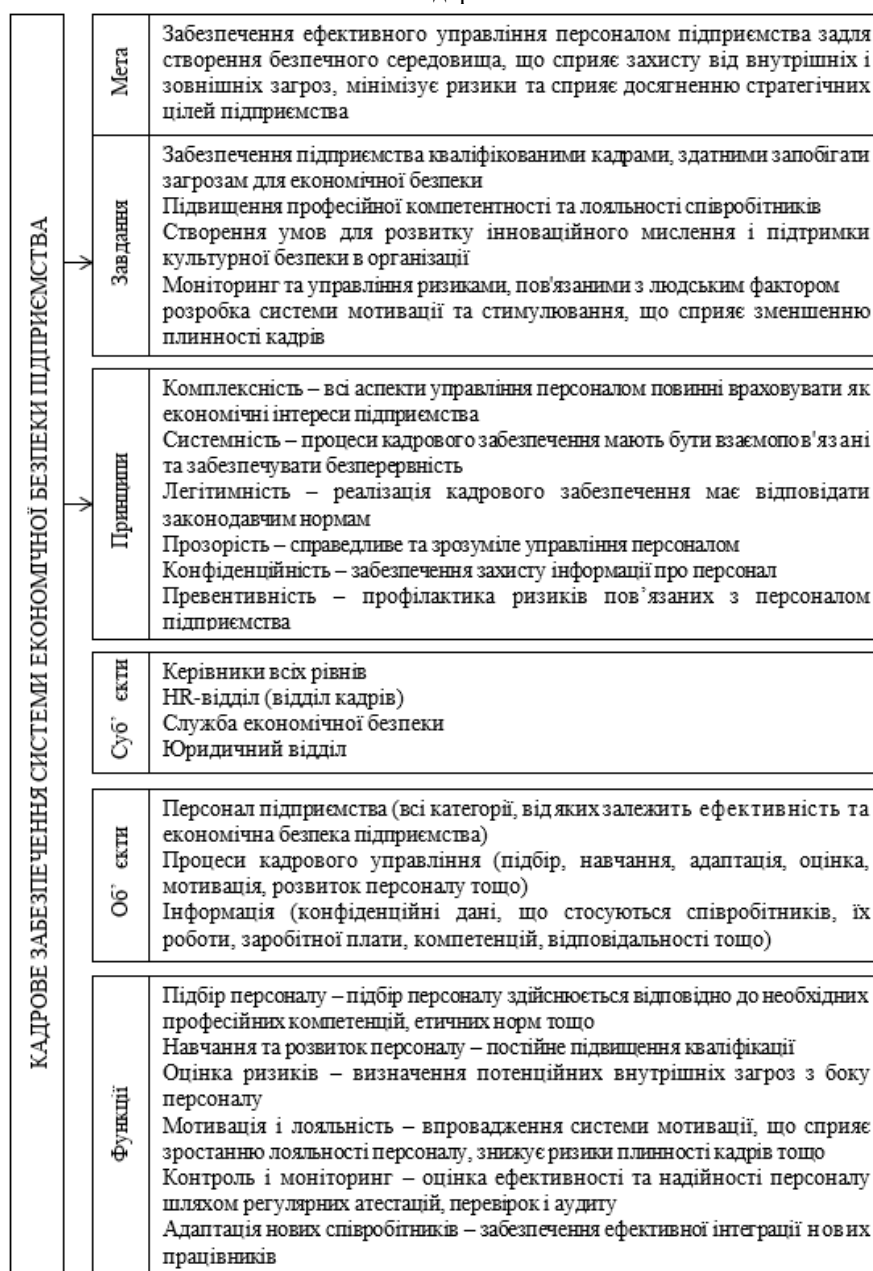

Рис.2. Модель кадрового забезпечення системи економічної безпеки підприємства

Кадрове забезпечення економічної безпеки підприємства охоплює широкий спектр складових, що спрямовані на ефективне управління персоналом і зниження ризиків, пов'язаних з співробітниками. Важливо, щоб всі кадрові процеси інтегрувалися в загальну систему економічної безпеки підприємства та базувалися на чітких принципах управління.

Кадрова політика має вплив на економічну безпеку підприємства. Оскільки кадрова безпека підприємства є частиною загальної системи економічної безпеки, а ефективна кадрова політика забезпечує мінімізацію ризиків, що пов'язані з людськими факторами.

Кадрова політика – це стратегічний напрямок управління персоналом, який визначає цілі, принципи та підходи до роботи з працівниками на всіх рівнях. Вона відображає цілі та цінності підприємства, а також визначає правила та стандарти взаємодії з персоналом.

Варто зазначити, що на кадрову політику підприємства впливають як зовнішні, так і внутрішні фактори, які визначають стратегію управління персоналом і підходи до роботи з кадрами, і зображені на рис. 3.

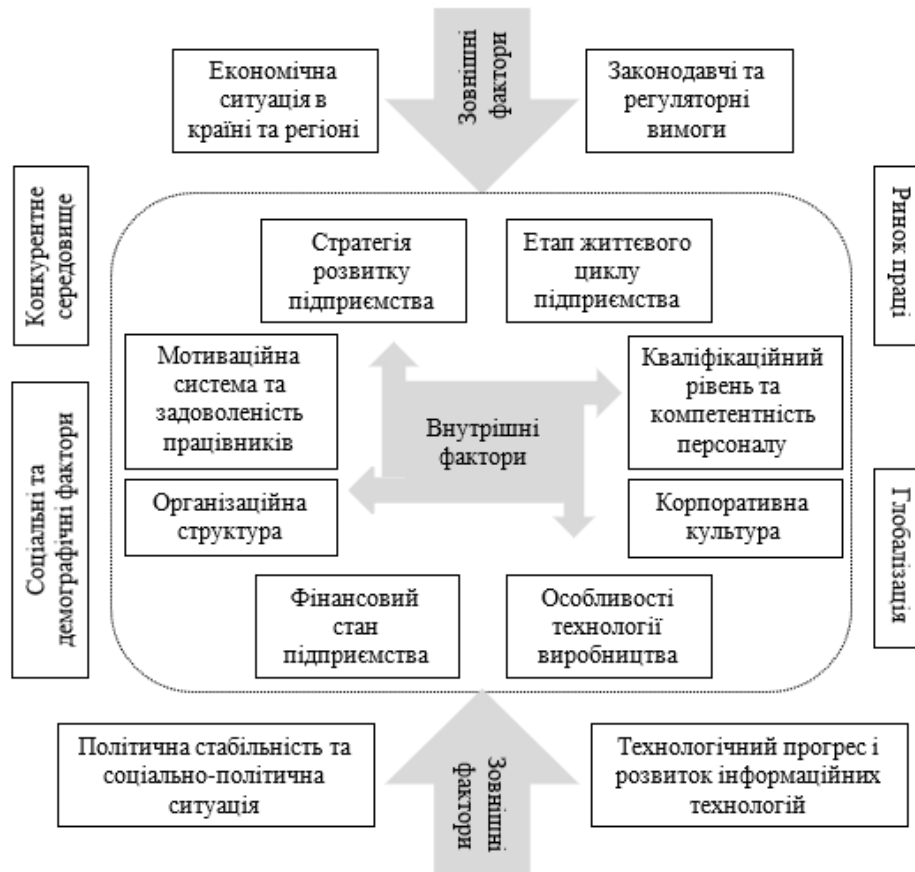

Рис. 3. Фактори, що впливають на кадрову політику підприємства

Успішне підприємство має враховувати всі перелічені фактори, що наведені на рис. 3 для адаптації своєї кадрової політики до змін середовища функціонування підприємства, забезпечуючи ефективність, стійкість і безпеку, а також ефективне управління персоналом, що сприяє підвищенню кадрової безпеки.

Кадрове забезпечення та кадрова політика тісно пов'язані між собою, оскільки кадрова політика є стратегічною основою для ефективного кадрового забезпечення на підприємстві.

Основні аспекти взаємозв'язку кадрового забезпечення та кадрової політики підприємства наведено на рис. 4.

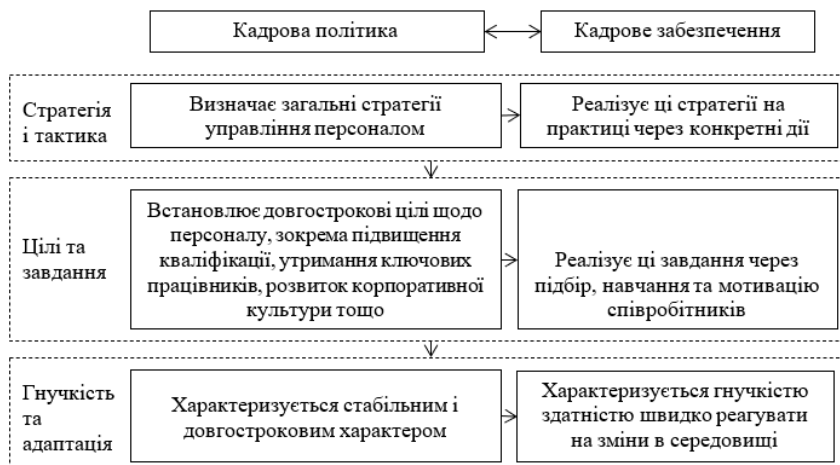

Рис. 4. Основні аспекти взаємозв'язку кадрового забезпечення та кадрової політики підприємства

Таким чином, кадрова політика визначає, яким має бути управління персоналом, а кадрове забезпечення – це конкретні інструменти та процеси, які використовуються для досягнення цілей встановлених у межах кадрової політики.

Функції кадрового забезпечення економічної безпеки підприємства спрямовані на захист підприємства від загроз, пов'язаних із людським фактором та охоплюють ключові аспекти управління персоналом, і більш детально проаналізовані у табл. 1.

Таблиця 1

Функції та завдання кадрового забезпечення економічної безпеки підприємства

Функції	Завдання
Аналіз та оцінка кадрових ризиків	Ідентифікація потенційних загроз, що пов'язані з людським фактором, зокрема таких як зловживання, конфлікти інтересів, саботаж, витік інформації тощо Оцінка ризиків та вразливих місць у системі управління персоналом та розробка заходів щодо їх мінімізації
Формування кадрової стратегії з метою забезпечення безпеки	Розробка та реалізація кадрової стратегії, що враховує економічну безпеку, а саме підбір та інші аспекти пов'язані із управлінням персоналом підприємства, із дотриманням вимог надійності, компетентності та лояльності Встановлення ефективних критеріїв добору працівників, зокрема тих, що мають доступ до конфіденційної інформації або матеріальних ресурсів
Контроль і перевірка співробітників	Проведення внутрішніх перевірок співробітників, моніторинг їх поведінки та діяльності з метою виявлення можливих порушень Оцінка благонадійності працівників шляхом проведення аналізу їх минулого, рекомендацій та перевірка на відповідність щодо стандартів безпеки
Навчання з питань безпеки	Підготовка та реалізація програм щодо навчання персоналу принципам і процедурам економічної безпеки Регулярне інформування працівників підприємства щодо актуальних загроз та реагування кризових ситуацій
Управління конфіденційною інформацією	Контроль за доступом до конфіденційних даних шляхом обмеження та шифрування інформації, регулювання прав доступу працівників Запровадження чітких правил та їх дотримання щодо поводження з інформацією
Мотивація персоналу	Створення системи стимулювання персоналу, що сприяє зменшенню ризиків пов'язаних із персоналом Підтримка такої корпоративної культури, що сприяє формуванню відповідальності та довіри серед співробітників підприємства
Розслідування та вирішення конфліктів	Аналіз причин виникнення конфліктів та їх вирішення Вжиття заходів щодо усунення проблемних ситуацій порушень, які можуть зашкодити економічній безпеці підприємства
Розвиток кадрового резерву	Створення кадрового резерву для швидкого заміщення ключових вакансій на підприємстві Підготовка потенційних кандидатів на управлінські посади, зокрема ті, що мають високий рівень відповідальності за економічну безпеку підприємства
Моніторинг психологічного стану працівників	Проведення регулярного моніторингу психологічного стану працівників щодо виявлення потенційних проблем, що можуть стати причиною порушень економічної безпеки Забезпечення психологічної підтримки працівників підприємства з метою формування стабільного емоційного стану та підвищення продуктивності праці

Наведені у табл. 1 функції кадрового забезпечення економічної безпеки підприємства дозволяють захистити бізнес від загроз за рахунок ефективного управління загрозами та можливостями, що пов'язані із людським фактором. Реалізація перелічених функцій допоможе мінімізувати ризики зловживань та конфліктів, внутрішніх порушень, підтримуючи безпеку та ефективну роботу підприємства.

Кадрове забезпечення економічної безпеки підприємства реалізовує певні завдання, зокрема забезпечення безпечної роботи персоналу з метою підвищення ефективності управління персоналом, а також, запобігання внутрішнім загрозам та підтримки стабільного функціонування. Всі завдання, що стоять перед кадровим забезпеченням економічної безпеки спрямовані на мінімізацію ризиків, що пов'язані з персоналом, а також сприяють розвитку й мотивації працівників для досягнення стратегічних цілей підприємства.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ**І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ**

Кадровий потенціал підприємства відіграє ключову роль у забезпеченні економічної безпеки. Сучасні дослідження показують, що від кваліфікації, компетентності та мотивації працівників залежить здатність підприємства протистояти загрозам та реагувати на виклики. Наявність надійної кадрової політики, що включає навчання, розвиток і утримання персоналу, є запорукою сталого розвитку підприємства в умовах економічної нестабільності.

Основними функціями кадрового забезпечення в контексті економічної безпеки є підбір і розміщення кадрів, контроль за їхньою кваліфікацією та надання умов для підвищення професійного рівня. Кадрове забезпечення повинно передбачати заходи щодо мінімізації кадрових ризиків, зокрема шляхом створення мотиваційної системи, яка стимулюватиме працівників до підвищення ефективності та зниження ризиків плинності кадрів. Серед завдань – розвиток корпоративної культури, посилення внутрішнього контролю, своєчасне виявлення загроз, пов'язаних з людським фактором.

Література

1. Барановський О. І. Фінансова безпека : монографія / О. І. Барановський. – Київ : Фенікс, 1999. – 338 с.
2. Варналій З. С. Економічна безпека: навч. посіб. / З. С. Варналій. – Київ: Знання, 2009. – 647 с.
3. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: монографія / Т. Г. Васильців. – Львів : Арал, 2008. – 384 с.
4. Гавловська Н. І. Економічна безпека зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств: оцінювання, моделювання, механізм забезпечення : монографія / Н. І. Гавловська. – Хмельницький : ФОП Мельник А. А., 2016. – 480 с.
5. Економічна безпека: держава, регіон, підприємство : монографія. В 3 т. / за заг. ред. В. О. Онищенко, Г. В. Козаченко. – Полтава : ПолтНТУ ім. Ю. Кондратюка, 2016.

6. Камлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект : навч. посіб. / М. І. Камлик. – Київ: Атіка, 2005. – 432 с.
7. Ковальов Д. Економічна безпека підприємства / Д. Ковальов, Т. Сухорукова // Економіка України. – 1998. – № 10. – С. 48–51.
8. Рудніченко Є. М. Оцінювання та моделювання впливу суб'єктів митного регулювання на систему економічної безпеки підприємства: монографія / Є.М. Рудніченко. – Луганськ: Промдрук, 2014. – 389 с.
9. Methodological Foundations of Flexible Management and Assessing the Flexibility of an enterprise economic security system / L. Liubokhynets, Ye. Rudnichenko, I. Dzhereliuk, O. Illiashenko, V. Kryvdyk, N. Havlovskaya // International Journal of Scientific & Technology Research – 2020. – Vol.9, Issue 3. – P. 4616-4621.
10. The enterprise economic security system: the state assessment using management functional types / O. Illiashenko, Ye. Rudnichenko, T. Momot, N. Havlovskaya // International Journal for Quality Research. – 2020. – Vol. 14(1). – P. 183-200.
11. The strategy of choosing promising markets for the enterprise – subject of foreign economic activity on the basis of accessibility, safety and profitability criteria / N. Havlovskaya, Ye. Rudnichenko, I. Babiy, S. Matiukh, L. Liubokhynets, V. Lopatovskyi // Quality-Access to Success Journal. – 2020. – Vol. 21, No. 178. – p. 26-34.

References

1. Baranovskyi O. I. Finansova bezpeka : monohrafiia / O. I. Baranovskyi. – Kyiv : Feniks, 1999. – 338 s.
2. Vamalii Z. S. Ekonomichna bezpeka: navch. posib. / Z. S. Vamalii. – Kyiv: Znannia, 2009. – 647 s.
3. Vasylytsiv T. H. Ekonomichna bezpeka pidpriemnytstva Ukrainy: stratehiia ta mekhanizmy zmitsnennia: monohrafiia / T. H. Vasylytsiv. – Lviv : Aral, 2008. – 384 s.
4. Havlovskaya N. I. Ekonomichna bezpeka zovnishnoekonomichnoi diialnosti promyslovykh pidpriemstv: otsiniuvannia, modeliuvannia, mekhanizm zabezpechennia : monohrafiia / N. I. Havlovskaya. – Khmelnytskyi : FOP Melnyk A. A., 2016. – 480 s.
5. Ekonomichna bezpeka: derzhava, rehion, pidpriemstvo : monohrafiia. V 3 t. / za zah. red. V. O. Onyshchenko, H. V. Kozachenko. – Poltava : PolNTU im. Yu. Kondratiuka, 2016.
6. Kamlyk M. I. Ekonomichna bezpeka pidpriemnytskoi diialnosti. Ekonomiko-pravovyi aspekt : navch. posib. / M. I. Kamlyk. – Kyiv: Atika, 2005. – 432 s.
7. Kovalov D. Ekonomichna bezpeka pidpriemstva / D. Kovalov, T. Sukhorukova // Ekonomika Ukrainy. – 1998. – № 10. – С. 48–51.
8. Rudnichenko Ye. M. Otsiniuvannia ta modeliuvannia vplyvu subiektiv mytnoho rehuliuвання na systemu ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva: monohrafiia / Ye.M. Rudnichenko. – Luhansk: Promdruk, 2014. – 389 s.
9. Methodological Foundations of Flexible Management and Assessing the Flexibility of an enterprise economic security system / L. Liubokhynets, Ye. Rudnichenko, I. Dzhereliuk, O. Illiashenko, V. Kryvdyk, N. Havlovskaya // International Journal of Scientific & Technology Research – 2020. – Vol.9, Issue 3. – P. 4616-4621.
10. The enterprise economic security system: the state assessment using management functional types / O. Illiashenko, Ye. Rudnichenko, T. Momot, N. Havlovskaya // International Journal for Quality Research. – 2020. – Vol. 14(1). – P. 183-200.
11. The strategy of choosing promising markets for the enterprise – subject of foreign economic activity on the basis of accessibility, safety and profitability criteria / N. Havlovskaya, Ye. Rudnichenko, I. Babiy, S. Matiukh, L. Liubokhynets, V. Lopatovskyi // Quality-Access to Success Journal. – 2020. – Vol. 21, No. 178. – p. 26-34.